

Fontes ad legendum

Cosmas – De morte Bracizlai ducis

Dux Bracizlaus, qui (jenž) cum adjuvante Deo totam sibi subjugabat Poloniam, proponebat invadere Pannoniam. Dum (zatímco) suum expectat exercitum, in urbe Hrudim pulsatur acri egritudine. Ut sentiebat, quod egritudo magis magisque ingravescit et vires e suo corpore evanescent, convocat primates terre et ad primates predictos in verbis talibus dicebat: „Primates cari!“ ...

Slovíčka:

dux, cis, m. – kníže
subjugo, as, are – podrobit
Pannonia, ae, f. – Uhry
invado, is, ere – vtrhnout do ..., obsadit ...
Hrudim – Chrudim
egritudo, inis, f. – nemoc, choroba
vir, viris, f. – síla
primas, primatis, m. – velmož
expecto, as, are – očekávat
pulso, as, are – ochořet, (být stížen)
evanesco, is, ere – ubývat (sil)
talīs, tale – takový (adjekt. 3. deklinace)

adjuvans Deus – pomáhající Bůh/Boží pomoc
propono, is, ere – vyhlášovat, předsevzít
ingravesco, is, scere – zhoršovat se
urbs, urbis, f. – hrad
sentio, is, ire – cítit
egritudine pulsari – být stížen chorobou
convoco, as, are – svolat
dico, is, ere – mluvit, říkat
exercitus, us, m. – vojsko
acer, acris, acre – prudký
verbum, i, n. – slovo

1. Přeložte úryvek textu do češtiny:

2. Otázky k textu:

Určete: a) autora a stručně jej charakterizujte.

b) název díla,

c) žánr

d) dataci vzniku textu a účel textu.

3. Okolnosti které významné historické události z hlediska panovníctví v českých zemích úryvek ukazuje? Který letopočet určuje tuto událost?

4. Najděte v textu všechny znaky středověké latiny. Vypište sem výrazy, které tyto znaky obsahují, a vysvětlete, o co se jedná.

5. Ve kterém pádě, čísle a rodě jsou uvedena předložková spojení? Určete a přeložte.

	Překlad do češtiny	Pád	Číslo	Rod
cum adjuvante Deo				
in urbe Hrudim				
e suo corpore				
acri egritudine				
ad primates predictos				
in verbis talibus				

6. Podtrhněte v textu slovesa v určitém tvaru a do závorky za sloveso uveďte číslovkou KONJUGACI, k níž sloveso řadíme.

7. Níže pracujte s větou **Dux convocat primatem terrae.**

a) Všechny větné členy latinské věty převeďte do opačného ČÍSLA:

b) Zadanou větu převeďte v latině do ČASU minulého a ČASU budoucího.

8. Uveďte konkrétně, jak byste **úryvek využili ve výuce dějepisu.**